МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ З ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Галузі знань: 22 «Охорона здоров'я»

Складник освіти: післядипломна освіта, спеціалізація

Спеціальність: Пульмонологія

Попередня освіта: лікарі – терапевти, лікарі-фтизіатри, лікарі-пульмонологи, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю.

Професійна кваліфікація: лікар-спеціаліст

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ ЗДМФУ
Голова Вченої ради
_____ / проф. Юрій КОЛЕСНИК
(протокол № 5 від « 24 » грудня 2024 р)
Програма підготовки вводиться в дію з 25.12.2024 р.
_____ / проф. Юрій КОЛЕСНИК
(наказ № 447 від « 25 » грудня 2024 р

Запоріжжя 2024

ПЕРЕДМОВА

Програму підготовки з підвищення кваліфікації зі спеціальності **«Пульмонологія»** складено робочою групою, відповідно до Наказу МОЗ України від 25.07.2023 р. № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників» (із змінами) від 14 липня 2021 р. № 725, Наказу МОЗ України від 22.07.1996 р. № 166 «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів та фармацевтів (провізорів)» (із змінами), Наказу МОЗ України від 22.02.2019 р. № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів» (із змінами).

Затверджено рішенням Вченої ради Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, протокол № 5 від 24.12.2024 р. Введено в дію Наказом ректора Університету № 447 від 25.12.2024 р.

Керівник робочої групи:

Скороходова Н.О. – д.мед.н., професор, професор кафедри фтизіатрії і пульмонології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Робоча група:

1. **Ясінський Р.М.** – к.мед.н., доцент, виконуючий обов'язки завідуючого кафедрою фтизіатрії і пульмонології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету
2. **Растворов О.А.** - к.мед.н., доцент, доцент кафедри фтизіатрії і пульмонології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.
3. **Гусарова А.Ю. -** к.мед.н, доцент, доцент кафедри фтизіатрії і пульмонології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.
4. **Рябоконь Ю. Ю.** д.мед.н., професор, директор навчально-наукового інституту післядипломної освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Рецензії-відгуки:

1. Рябоконь О.В. – д.мед.н., професор, завідуюча кафедри інфекційних захворювань Запорізького державного медико-фармацевтичного університету;
2. Доценко С.Я. – д.мед.н., професор, завідуючий кафедрою внутрішніх хвороб № 3 Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

І. ВСТУП

1. Післядипломна освіта: основним завданням циклів спеціалізації, тематичного удосконалення є отримання та удосконалення професійних знань і навичок шляхом оновлення наявних та отримання нових теоретичних і практичних знань, необхідністю освоєння сучасних та нових методів вирішення професійних завдань, формування і закріплення на практиці професійних знань, умінь і навичок, отриманих в результаті теоретичної підготовки, необхідністю вивчення світового досвіду.

2. Попередня освіта перелік освітніх програм: Лікарі-терапевти; лікарі-фтизіатри, лікарі-пульмонологи, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю згідно Наказу МОЗ України від 25 липня 2023 року № 1347 "Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями (із змінами).

3. Програма підготовки з підвищення кваліфікації – проходження циклу спеціалізації за спеціальністю «Пульмонологія» проводиться за програмою підготовки затвердженою Вченою радою ЗДМФУ, та розробленими на їх основі робочими програмами та навчальними планами затвердженими на Вченій раді навчально-наукового інституту післядипломної освіти.

4. Лікарі, які виконали навчальний план та програму спеціалізації, підлягають атестації на визначення рівня знань та практичних навичок з присвоєнням звання «лікаря-спеціаліста» зі спеціальності «Пульмонологія».

ІІ. ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Складник освіти	післядипломна освіта, спеціалізація
Спеціальність	Пульмонологія
Кваліфікація	Лікар спеціаліст
Передумови вступу	На програму підготовки з підвищення кваліфікації зараховуються особи за умови: • Лікарі-терапевти; • лікарі-фтизіатри; лікарі-пульмонологи, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю
Форма проходження	Очна та/або дистанційна участь в режимі реального часу.
Мова (и)	Українська
Академічні права	Робота на посадах лікаря-спеціаліста за спеціальністю «Пульмонологія» у закладах охорони здоров'я. Безперервний професійний розвиток, цикли тематичного удосконалення
Моніторинг та оцінювання	Наказ МОЗ України від 22.02.2019 р. № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів» (із змінами), Наказ МОЗ України від 22.07.1996 р. № 166 «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів та фармацевтів (провізорів)» (із змінами)
Обсяг програми	• 3 місяці (468 годин; 15,6 кредитів ECTS) лікарі-терапевти; • 1 місяць (156 годин; 5,2 кредитів ECTS) лікарі-пульмонологи, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю Відповідно до Наказу МОЗ України від 25.07.2023 № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями» (із змінами).

ІІІ. ПЕРЕЛІК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Інтегральна компетентність	Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров’я за спеціальністю «Пульмонологія», або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 01. Знання основ законодавства України про охорону здоров'я та їх застосування у щоденній практиці. ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу, синтезу, опрацювання інформації, зокрема з різних джерел та у взаємозв'язку зі своєю сферою діяльності. ЗК 03. Спроможність до самооцінки власних досягнень та підвищення їх рівня. ЗК 04. Спроможність усно і письмово спілкуватися державною мовою при заповненні медичної документації та спілкуванні з пацієнтами. ЗК 05. Уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіння навичками роботи з комп’ютерною технікою. ЗК 06. Спроможність до критичного мислення, аналізу та вирішення ситуативних проблем в медичній практиці. ЗК 07. Дотримання деонтологічних норм у професійній діяльності (належна професійна поведінка). ЗК 08. Спроможність реалізувати систему знань і практичних умінь щодо забезпечення здорового способу та безпеки власного життя і пацієнтів, сприяти усуненню його негативних впливів на здоров’я суспільства, сприяти підвищенню якості життєво важливих складових (вода, повітря, харчові продукти і т. д.). ЗК 09. Демонстрування соціальної активності та відповідальної громадянської позиції у лікарській діяльності. ЗК 10. Спроможність збирати медичну інформацію про

	пацієнта і аналізувати клінічні дані. ЗК 11. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень. ЗК 12. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани. ЗК 13. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги, домедичної допомоги за міжнародними протоколами. ЗК 14. Знати покази, протипокази, побічні дії препаратів які використовуються в лікарській практиці та побічну дію з боку препаратів, які приймаються пацієнтом системно.
Професійні компетентності (ПК)	**ПК 1.** Здатність керуватися чинним законодавством України про охорону здоров'я та нормативно-правовими актами, що визначають діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я, організацію пульмонологічної допомоги населенню. **ПК 2.** Здатність застосовувати знання суміжних дисциплін (основи фізіології дихання та газообміну в легенях; негазообмінні функції легень; основи патоморфології легень; основи механізму імунного та неімунного захисту дихальної системи, мікробіологію, терапію, ендокринологію, імунологію тощо). **ПК 3.** Здатність виконувати та інтерпретувати сучасні функціональні, лабораторні, радіологічні, ендоскопічні, ультразвукові та інші методи дослідження легень. **ПК 4.** Здатність застосовувати у практичній діяльності знання клініки, сучасних методів діагностики, диференційної діагностики, лікування, реабілітації та диспансеризації неспецифічних захворювань органів дихання. **ПК 5.** Здатність застосовувати методи фармакотерапії, фітотерапії, фізіотерапії, лікувальної фізкультури неспецифічних захворювань органів дихання. **ПК 6.** Здатність визначати показання та протипоказання до санаторно-курортного лікування при неспецифічних захворюваннях легень. **ПК 7.** Здатність **з**астосовувати сучасні методи профілактики, діагностики та лікування хворих на неспецифічні захворювання легень, надавати їм швидку і невідкладну медичну допомогу. **ПК 8.** Здатність здійснювати нагляд за побічними реакціями/діями лікарських засобів. **ПК 9.** Здатність вести лікарську документацію. **ПК 10.** Здатність працювати в тісному контакті з лікарями-терапевтами та спеціалістами іншого профілю, проводити і організовувати консультації для хворих. **ПК 11.** Здатність проводити протиепідемічні заходів у разі виникнення осередку інфекції. **ПК 12.** Здатність поширювати медичні знання серед населення з профілактики неспецифічних захворювань легень.

	ПК 13. Здатність проводити експертизу непрацездатності при неспецифічних захворюваннях легень. **ПК 14.** Здатність організувати надання паліативної та хоспісної допомоги хворим пульмонологічного профілю.

За результатами опанування програми з підвищення кваліфікації зі спеціальності «Пульмонологія» лікар досягає наступних програмних результатів навчання.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Застосовувати знання загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.
ПРН 2. Оформлювати та вести належним чином лікарську документацію, заповняти, аналізувати і працювати з діючою обліковою та звітною документацією.
ПРН 3. Оцінювати епідеміологічні показники, статистику неспецифічних захворювань органів дихання.
ПРН 4. Визначати причини та патогенетичні механізми розвитку гострих та хронічних хвороб органів дихання, сутність функціональних та морфологічних процесів, їх клінічні прояви у пацієнтів різних вікових груп.
ПРН 5. Використовувати деонтологічні навички з метою встановлення психологічного контакту з пацієнтом.
ПРН 6. Проводити клінічне обстеження хворих на легеневу патологію.
ПРН 7. Складати план обстеження хворого з легеневою патологією (лабораторні, функціональні, інструментальні методи обстеження, а також консультації інших спеціалістів та оцінити працездатність і показання до госпіталізації, визначати необхідність та об’єм паліативної допомоги при необхідності).
ПРН 8. Виконувати та інтерпретувати сучасні функціональні, лабораторні, радіологічні, ендоскопічні, ультразвукові та інші методи дослідження легень.
ПРН 9. Своєчасно виявляти неспецифічні захворювання органів дихання та встановлювати діагноз відповідно до класифікації.
ПРН 10. Проводити диференційну діагностику захворювань органів дихання.
ПРН 11. Організовувати та надавати швидку і невідкладну допомогу, а також планову терапевтичну допомогу пацієнтам пульмонологічного профілю при зверненні в амбулаторно-поліклінічні заклади, стаціонари.
ПРН 12. Здійснювати планове комплексне лікування хворих, контроль динаміки клінічного та функціонального стану хворого в процесі лікування та вміти оцінити ефективність лікувальних заходів та проводити корекцію доз і шляхів введення ліків.
ПРН 13. Діагностувати та надавати лікарську допомогу при виникненні побічних реакцій на прийом лікарських засобів.
ПРН 14. Визначити показання до хірургічного лікування захворювань органів дихання, плевральної пункції.
ПРН 15. Діагностувати та надавати невідкладну допомогу при виникненні ускладнень легеневих захворювань (спонтанному пневмотораксі, легеневій

кровотечі, анафілактичному шоці, гемотораксі, вираженому інтоксикаційному синдромі, ателектазі, стенозі гортані, ТЕЛА, гострій серцевій недостатності, гострій дихальній недостатності).
ПРН 16. Проводити заходи первинної і вторинної профілактики захворювань органів дихання, санітарно-просвітницьку роботу серед населення стосовно неспецифічних захворювань органів дихання.

Матриця відповідності професійних компетентностей лікаря зі спеціальності «Фтизіатрія» програмним результатам навчання

ПРН / ПК	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1		*	*			*	*	*	*		*	*	*	*	*	*
2				*		*	*	*	*	*					*	
3							*	*							*	
4	*					*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
5											*	*	*	*	*	*
6																*
7	*				*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
8													*			
9		*														
10							*		*	*	*					
11	*		*													*
12																*
13							*									
14							*									

IV. Перелік компонентів програми підготовки з циклу спеціалізації «Пульмонологія»

4.1. Для лікарів-терапевтів 3 місяці (15,6 кредитів ЄКТС / 468 годин):

Код н/д	Компоненти освітньої програми	Кількість кредитів/ годин	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти			
ОК 1	Методи обстеження та діагностики пацієнтів із захворюваннями органів дихання	0,86/26	залік
ОК 2	Клініка, діагностика, диференційна діагностика, методи лікування та профілактики захворювань органів дихання	9,27/278	залік
ОК 3	Невідкладні стани при захворюваннях органів дихання	1,66/50	залік
ОК 4	Ментальне здоров’я mhGAP	0,8/24	залік
ОК 5	Анатомія органів дихання	0,27/8	залік
ОК 6	Фізіологія та імунологія органів дихання	0,27/8	залік
ОК 7	Фармакологія в респіраторній медицині	0,8/24	залік
Додаткові компоненти			
ДК 1	Гемоконтактні вірусні інфекції	0,13/4	залік
ДК 2	Туберкульоз	0,13/4	залік
ДК 3	Запобігання насильству в сім’ї	0,13/4	залік
ДК 4	Невідкладна медична допомога при надзвичайних ситуаціях	0,13/4	залік
ДК 5	Медичне право	0,13/4	залік
ДК 6	Базова (фахова) цифрова компетенція працівника охорони здоров’я	0,13/4	залік
ДК 7	Ділова українська мова.	0,13/4	залік
ДК 8	Медико-етичні аспекти здоров’я і хвороби. Позитивна медицина.	0,13/4	залік
ДК 9	Спілкуємось українською правильно. Ментальність і здоров’я українців.	0,13/4	залік
ДК 10	Біофізичні основи променевої діагностики	0,13/4	залік

ДК 11	Генетика мікобактерій	0,13/4	залік
Атестація		0,2/6	іспит
Разом		**15,6/468**	

4.2. Для лікарів-фтизіатрів; лікарів-пульмонологів, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю 1 місяць (5,2 кредитів ЄКТС / 156 годин):

Код н/д	Компоненти освітньої програми	Кількість кредитів/ годин	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти			
ОК 1	Система органів дихання в нормі та патології	0,10/3	залік
ОК 2	Методи обстеження та діагностики пацієнтів із захворюваннями органів дихання	0,30/9	залік
ОК 3	Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в лікуванні захворювань органів дихання	0,23/7	залік
ОК 4	Клініка, діагностика, диференційна діагностика, методи лікування та профілактики захворювань органів дихання	3,77/113	залік
ОК 5	Невідкладні стани при захворюваннях органів дихання	0,53/16	залік
Атестація		0,27/8	іспит
Разом		**5,2/156**	

V. Структурно-логічна схема

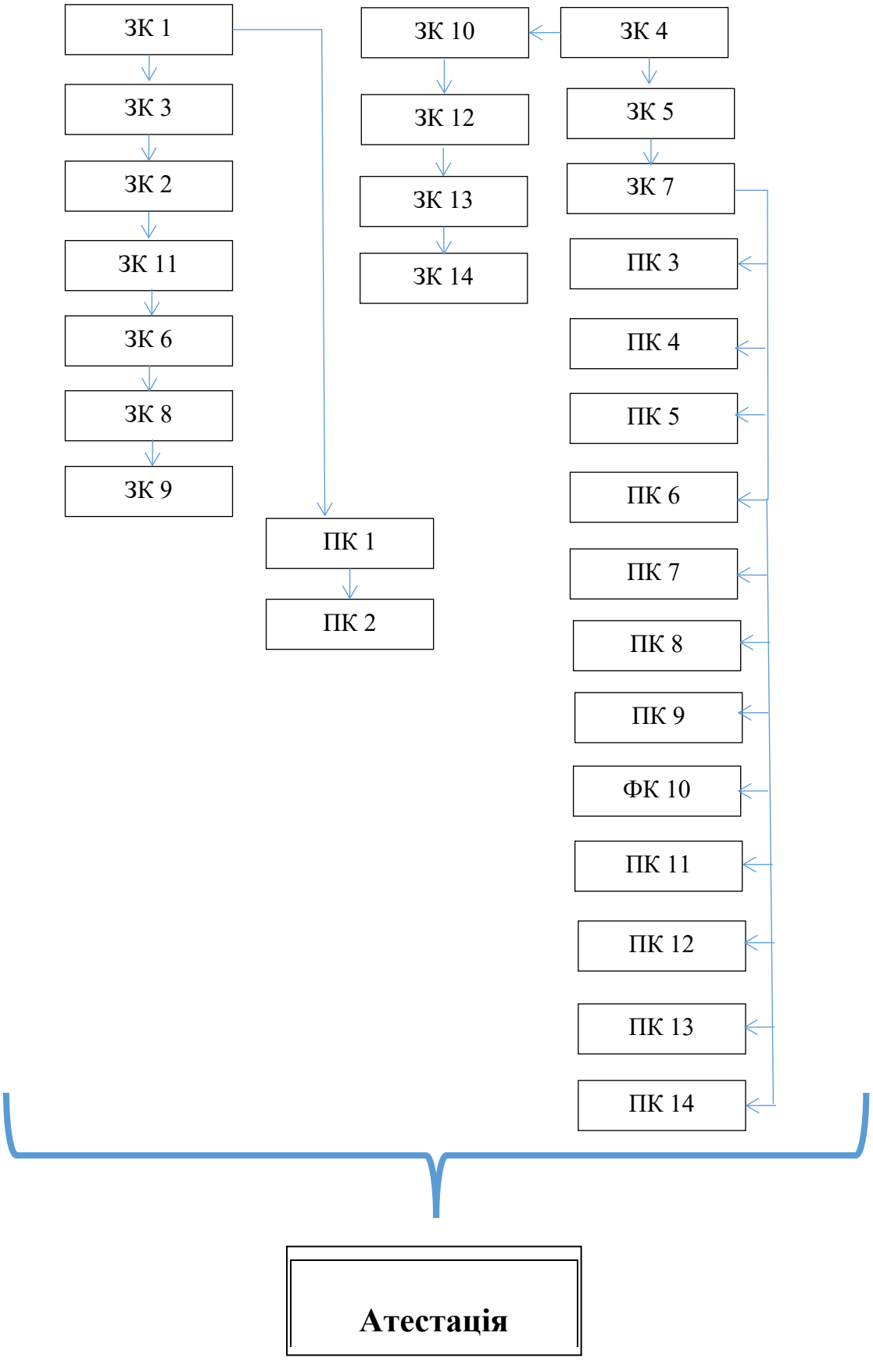

VI. Атестація

Атестація на визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання зі спеціальності «Пульмонологія» підлягають особи, що пройшли цикли спеціалізації. Склад атестаційної комісії, яка проводить атестацію на визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання лікар-спеціаліст формується закладом вищої (післядипломної) освіти.

До атестації для визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання зі спеціальності «Пульмонологія», допускаються слухачі які повністю виконали програму підготовки.

Допуск до проведення атестації для визначення знань та практичних навичок оформлюється наказом ректора закладу вищої освіти.

Атестація лікарів включає:

- іспит з оволодіння практичними навичками;
- співбесіда.

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 5-ти бальною (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 1–2 – «незадовільно») і вербальною («зараховано», «не зараховано») системами.

Види контролю: поточний, підсумковий, самоконтроль, атестація.

За результатами атестації з присвоєнням звання «лікар-спеціаліст» комісія приймає такі рішення: присвоїти або відмовити у присвоєнні звання «лікар-спеціаліст» зі спеціальності «Пульмонологія». За результатами позитивної атестації на підставі рішення атестаційної комісії лікарям, видається сертифікат встановленого зразка.

VII. ЛІТЕРАТУРА

1. Адаптована клінічна настанова заснована на доказах «Негоспітальна пневмонія у дорослих осіб: етіологія, патогенез, класифікація, діагностика., антимікробна терапія та профілактика».- 2019, Київ, НАМН України, 120с.

2. Адаптована клінічна настанова заснована на доказах «Бронхіальна астма».- 2019, Київ, НАМН України, 113 с.

3. Адаптована клінічна настанова заснована на доказах «Хронічне обструктивне захворювання легень».- 2019, Київ, НАМН України.

4. Практичні аспекти внутрішньої медицини: навчальний посібник / За ред.. Г.В. Осьодло. Київ, СПД Чалчинська Н.В., 2020. Т.1 669с.

5. Негоспітальна пневмонія / Ю. І. Фещенко, О. Я. Дзюблик, Я. О. Дзюблик. Монографія. – К.: Саміт-книга, 2020. – 468 с.

6. Негоспітальна пневмонія у дорослих осіб: етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, антимікробна терапія та профілактика. - Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах. - Київ, Національна академія медичних наук України, 2019. - 94 с.

7. Легеневий альвеолярний протеїноз / В. К. Гаврисюк, О. В. Шадрина. - Київ, 2018. - 52 с.

8. Лікування хворих на саркоїдоз легень. - Методичний посібник. - Київ, 2018. - 52 с.

9. Наказ МОЗ України №34 від 15.01.2014 р. «Уніфікований клінічний протокол екстреної медичної допомоги «Гостра дихальна недостатність». – К., 2014. – 18 с.

10. Основи спірометрії та її особливості у дітей. - Посібник для лікарів. - Київ, 2023. - 33 с.

11. Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги дорослим та дітям «Гострі респіраторні інфекції» (Наказ МОЗ України 16.07.2014 №499). – К. 25 с.

12. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної

(спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги та медичної реабілітації «Хронічне обструктивне захворювання легені» (Наказ МОЗ України №555 від 27.06. 2013 р.). – К., 2013. – 146 с.

13. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Бронхіальна астма у дорослих» (Наказ МОЗ України 08.10.2013 року № 868). - К., 2013. – 271 с.

14. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Бронхіальна астма у дітей» (Наказ МОЗ України 23.12.2021 року № 2856). - К., 2021. – 48 с.

15. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Рак легені» (Наказ МОЗ України 04.06.2014 р. № 387) - К. – 67 с.

16. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Легенева гіпертензія у дорослих» (Наказ МОЗ України від 21.06.2016 № 614). – К. – 60 с.

17. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Муковісцидоз» (Наказ МОЗ України 15.07.2016 № 723). – К. – 72 с.

18. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Кашель у дорослих» (Наказ МОЗ України 08.06.2015 № 327). – К. – 20 с.

19. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Саркоїдоз» (Наказ МОЗ України 08.09.2014 №634). – К. – 42 с.

Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

(офіційні сайти та інформаційні портали)

1. Сайт Національного інституту фтизіатрії і пульмонології ім. Ф.Г. Яновського НАМН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ifp.kiev.ua/

2. Національний ресурсний центр з туберкульозу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://tb.ucdc.gov.ua/

3. Сайт Центру громадського здоров'я МОЗ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://phc.org.ua/

4. Сайт ВООЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.who.int/

5. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://rada.gov.ua/.

6. Державний експертний центр ЛЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dec.gov.ua/.

7. Державний реєстр ЛЗ (Експертний центр ЛЗ) [Електронний ресурс]. –Режим доступу : http://www.drlz.kiev.ua/.

8. Державний реєстр лікарських засобів України [Електронний ресурс]. –Режим доступу : www.drlz.com.ua.

9. Довідник лікарських засобів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.drlz.kiev.ua/.

10. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/.

11. Кабінет Міністрів України (урядовий портал) [Електронний ресурс]. –Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/.

12. Національний перелік ОЛЗ (МОЗ України) [Електронний ресурс]. –Режим доступу : http://www.moz.gov.ua/ua/portal/register_naclist/.

13. Сайт Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками: http://www.diklz.gov.ua/control/main/uk/index.